

Gdynia dnia 14.03.2017

Współpraca z organizacją "Pracodawcy RP" w ramach Dnia Przedsiębiorcy

Kamila Połczyńska
Kierownik Wydziału Ubezpieczeń i Składek
I/Gdynia

Wydział Ubezpieczeń i Składek

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Gdynia dnia 14.03.2017

Wybrane zbiegi tytułów ubezpieczeń

Wydział Ubezpieczeń i Składek

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym reguluje ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.), wskazując w art. 6 katalog podmiotów, które podlegają ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Należy zaznaczyć, iż określony tym przepisem katalog osób fizycznych, podlegających obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jest wyczerpujący i zamknięty.

ubezpieczony	emerytalne	rentowe	chorobowe	wypadkowe
pracownik	O	O	O	O
osoba wykonująca umowę zlecenia	O	O	D	O
osoba prowadząca pozarolniczą działalność	O	O	D	O
osoba pobierająca zasiłek macierzyński	O	O	N	N

O – ubezpieczenie obowiązkowe,

D – ubezpieczenie dobrowolne (na wniosek ubezpieczonego),

N – z mocy prawa ubezpieczony z danego tytułu nie podlega określonemu ubezpieczeniu (ani dobrowolnie, ani obowiązkowo).

1. Jeśli ubezpieczony jest zgłoszony do ubezpieczeń z więcej niż jednego tytułu, należy uwzględnić zasady rozstrzygania zbiegów tytułów ubezpieczeń, ujęte w art. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zbieg tytułów do ubezpieczeń ma miejsce wówczas, gdy w tym samym okresie czasu, w przypadku jednego ubezpieczonego, pojawiają się co najmniej dwa tytuły rodzące obowiązek ubezpieczeń społecznych, o których mowa w art. 6 wspomnianej ustawy
2. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe z danego tytułu występuje wyłącznie jeśli ubezpieczony podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym obowiązkowo.
3. Ubezpieczeniu wypadkowemu z danego tytułu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym obowiązkowo lub dobrowolnie.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 1 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, objęcie **dobrowolnymi** ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony. Przy czym objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wtedy, gdy zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie 7 dni od powstania obowiązku tych ubezpieczeń.

Dobrowolne ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz chorobowe ustają:

- od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony,
- od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na te ubezpieczenia,
- od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom.

Przykład

Osoba, która rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 lutego 2017 r. dokonała zgłoszenia ZUS ZUA w ZUS w dniu 6 lutego 2017r.\ wyłączenie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

W dniu 8 lutego 2017 r. złożyła wyrejestrowanie ZUS ZWUA z datą wyrejestrowania 6 lutego 2017 r. a następnie zgłoszenie ZUS ZUA w którym wskazała oprócz ubezpieczeń obowiązkowych także dobrowolne ubezpieczenie chorobowe – od 6 lutego 2017 r.

*Objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym nastąpi jednak nie od daty wskazanej we wniosku, ale **od dnia, w którym wniosek został zgłoszony, tj. od 8 lutego 2017 r.***

Artykuł 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Za **pracownika** dla celów ubezpieczeń społecznych uważa się:

- osobę pozostającą w stosunku pracy,
- osobę wykonującą pracę na podstawie zawartej nie wcześniej niż 14 stycznia 2000 r.:
 - umowy zlecenia,
 - umowy agencyjnej,
 - innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia (zwanej dalej umową o świadczenie usług),
 - umowy o dzieło,

jeżeli zostały one zawarte z pracodawcą, z którym dana osoba pozostaje równocześnie w stosunku pracy, lub z innym podmiotem niż pracodawca, ale w ramach tych umów praca jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym osoba ta pozostaje w stosunku pracy.

Umowa o **dzieło** zawarta z innym podmiotem niż pracodawca, a także jeśli praca w ramach tej umowy nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy, nie rodzi obowiązku ubezpieczeń społecznych, czyli nie stanowi tytułu do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, a tym samym płatnik składek nie ma obowiązku naliczania i odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od takiej umowy. Wśród tytułów wymienionych w art. 6 powołanej ustawy, brak jest umowy o dzieło. Podkreślenia przy tym wymaga, iż dla pracowników będących w stosunku pracy, tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jest także wykonywanie umowy o dzieło zawartej z własnym pracodawcą lub wykonywanej na rzecz własnego pracodawcy. Umowa o dzieło bowiem zawarta z własnym pracodawcą lub wykonywana na jego rzecz, traktowana jest dla celów ubezpieczeń społecznych jak umowa pracę. Powyższa zasada wynika wprost z art. 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Umowa o dzieło nie stanowi samodzielnego tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, wspomnieć należy również o sytuacji zawarcia i wykonywania umowy o dzieło w okresie urlopu wychowawczego. Pracownica przebywająca na urlopie wychowawczym mimo zawartej z własnym pracodawcą umowy o dzieło wykonywanej w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, nadal podlega ubezpieczeniom wyłącznie z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Zasada ta obowiązuje również w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego w związku z przebywaniem na urlopie macierzyńskim oraz dodatkowym urlopie macierzyńskim

Na zasadach ogólnych określonych dla pracowników ubezpieczeniom społecznym podlegają także **pracownicy młodociani**, tj. osoby, które ukończyły 16 lat, ale nie przekroczyły 18 lat, zatrudnione na podstawie umowy o pracę, na zasadach określonych w Kodeksie pracy.

Pracownicy podlegają obowiązkowo wszystkim ubezpieczeniom społecznym, bez względu na wymiar czasu pracy w ramach stosunku pracy, posiadanie innego tytułu do ubezpieczeń, uprawnienie do emerytury lub renty czy też fakt bycia studentem lub uczniem.

Osoba, która w trakcie urlopu bezpłatnego zostanie zatrudniona na podstawie umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług przez podmiot, z którym pozostaje w stosunku pracy, podlega ubezpieczeniom społecznym na zasadach ogólnych określonych dla zleceniobiorców. Jak wynika z art. 174 Kodeksu pracy okresu urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu, od którego zależą uprawnienia pracownicze, jednakże w trakcie jego trwania pracownik w dalszym ciągu pozostaje w stosunku pracy, pomimo, że tej pracy nie świadczy. Zakład wyjaśnia, iż w świetle wskazanego przepisu kodeksu pracy, okres urlopu bezpłatnego stanowi przerwę w realizacji praw i obowiązków pracowniczych, tym samym dla pracodawcy nie powstaje obowiązek opłacania składek z tego tytułu. Pracownik obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz chorobowemu i wypadkowemu od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku, z wyłączeniem urlopów bezpłatnych. W okresie urlopu bezpłatnego pracodawca nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za pracownika z tytułu świadczenia pracy, a co za tym idzie okres ten nie jest ani okresem składkowym, ani nieskładkowym.

Art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie ma zastosowania do osoby, która w trakcie urlopu bezpłatnego podejmie zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia w innym podmiocie niż pracodawca i w ramach tej umowy będzie wykonywała pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Będzie ona podlegała ubezpieczeniom jako zleceniobiorca.

Pracownik w trakcie urlopu bezpłatnego zatrudniony przez własnego pracodawcę w ramach umowy o dzieło, nie podlega ubezpieczeniom społecznym. W takim przypadku umowa o dzieło nie stanowi tytułu do ubezpieczeń społecznych.

W okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego z tytułu stosunku pracy u danego pracodawcy lub przebywania na urlopie wychowawczym udzielonym przez tego pracodawcę, tytułem do ubezpieczeń jest pobieranie zasiłku macierzyńskiego lub przebywanie na urlopie wychowawczym.

Zgodnie z przepisami art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 121) osoby nie podlegają ubezpieczeniom społecznym osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli osoby te są uczniami gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych lub studentami – do ukończenia 26 lat. Jak stanowi art. 2 ust. 1 pkt 5 i pkt 18k ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 572), studentem jest osoba kształcąca się na studiach wyższych, tj. studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia lub jednolitych studiach magisterskich. Osoba przyjęta na studia nabywa status studenta od daty immatrykulacji i złożenia ślubowania do daty ukończenia studiów lub skreślenia z listy studentów.

Nie są studentami:

- uczestnicy studiów doktoranckich (są to studia trzeciego stopnia),
- uczestnicy studiów podyplomowych (jest to inna niż studia wyższe i studia doktoranckie forma kształcenia).

Przy ustalaniu obowiązku ubezpieczeń społecznych zleceniobiorców będących studentami nie ma znaczenia obywatelstwo ani kraj odbywania studiów.

Pracownicy spełniający jednocześnie warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowani ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy, umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy.

Wymienione osoby mogą dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów.

Pracownik spełniający jednocześnie warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu stosunku pracy oraz innych tytułów, jest obejmowany tymi ubezpieczeniami wyłącznie ze stosunku pracy, jeżeli:

- w umowie o pracę ma zagwarantowane co najmniej minimalne wynagrodzenie,
- w razie braku zagwarantowania co najmniej minimalnego wynagrodzenia (co może mieć miejsce w przypadku pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy) jeśli podstawa wymiaru składek z tytułu stosunku pracy, w przeliczeniu na okres miesiąca wynosi co najmniej minimalne wynagrodzenie.

Pracownicy, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na okres miesiąca – jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów.

Pracownicy mający ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Przykład

Jan Kowalski jest zatrudniony od 1 marca 2003 r. na podstawie umowy o pracę w Spółce w pełnym wymiarze czasu pracy (co oznacza, że ma zagwarantowane co najmniej minimalne wynagrodzenie). Od 1 listopada 2016 r. wykonuje umowę zlecenia zawartą z Przedszkolem. W listopadzie 2016 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy wyniosła „0” (w grudniu wypłacone zostało wynagrodzenie za listopad jak i wynagrodzenie za grudzień).

W listopadzie 2016 r. Pan Kowalski podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym wyłącznie z tytułu stosunku pracy.

Przykład

Jan Kowalski jest zatrudniony od 1 stycznia 2013 r. na podstawie umowy o pracę w Spółce w połowie wymiaru czasu pracy.

W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Od 1 stycznia 2017 r. do 28 lutego 2017 r. wykonywał umowę-zlecenia zawartą z Przedszkolem. Podstawa wymiaru z tytułu stosunku pracy wyniosła:

- za styczeń 2017 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy wyniosła „0”

- za luty 2017 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy wyniosła 2000 zł (w lutym wypłacone zostało wynagrodzenie za styczeń jak i wynagrodzenie za luty).

Z tytułu umowy zlecenia Pan Kowalski podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 1 do 31 stycznia 2017 r.

W lutym 2017 r. nie podlega obowiązkowo tym ubezpieczeniom jako zleceniobiorca, ponieważ podstawa wymiaru składek z tytułu stosunku pracy w tym miesiącu jest wyższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Zleceniobiorca lub osoba współpracująca ze zleceniobiorcą, którego podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w danym miesiącu jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia, spełniający warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów podlega obowiązkowo tym ubezpieczeniom jako zleceniobiorca lub osoba współpracująca oraz z kolejnej lub kolejnych umów zlecenia.

Zleceniobiorcy, mający ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tego tytułu.

Zasady tej nie stosuje się, jeżeli łączna podstawa wymiaru składek z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia lub współpracy przy jej wykonywaniu lub z innych umów osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia.

Ustalania łącznej podstawy wymiaru składek w celu rozstrzygnięcia obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych należy dokonywać dla każdego miesiąca odrębnie.

Ustalenia łącznej podstawy wymiaru składek dla celu rozstrzygnięcia zbiegu tytułów dokonuje się według kolejności ich powstawania.

Kwota minimalnego wynagrodzenia nie jest kwotą graniczną podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Ustalenia łącznej podstawy wymiaru składek dokonuje się jedynie w celu rozstrzygnięcia obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w razie zbiegu określonych tytułów ubezpieczeń.

Przykład

Osoba wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem A.

W umowie określono 1 lutego 2017 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Następnie osoba ta zawarła umowę zlecenia z płatnikiem B. W umowie określono 15 lutego 2017 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Przychód uzyskany w lutym 2017 r. wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z płatnikiem A – 1 500 zł,
- z tytułu umowy zawartej z płatnikiem B – 800 zł.

Osoba ta podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w lutym 2017 r. z obu tytułów (tj. u płatnika A od 1 do 28 lutego, a u płatnika B od 15 do 28 lutego)

Osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz osoby z nimi współpracujące – prowadzące jednocześnie pozarolniczą działalność – podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu tej działalności, jeżeli z tytułu wymienionych wyżej umów oraz współpracy przy ich wykonywaniu, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej daną osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 18 ust. 8 ustawy, tj. 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Mogą one dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia.

W przypadku jeśli podstawa wymiaru składek z tytułu wykonywania umowy wynosi co najmniej tyle ile najniższa podstawa, o której mowa w art. 18 ust. 8 ustawy, ubezpieczonemu przysługuje wybór/zamiana na bieżąco tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Przykład

Osoba prowadzi działalność gospodarczą od 1 stycznia 2017 r. Obowiązująca tę osobę najniższa podstawa wymiaru składek z tytułu prowadzonej działalności nie może być niższa od 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Osoba ta od 1 lutego 2017 r. do 28 lutego 2017 r. wykonuje pracę na podstawie dwóch umów zlecenia.

Z pierwszej umowy podstawa wymiaru wynosiła 40% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, z drugiej - 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia

W lutym 2017 r. osoba podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności i dobrowolnie z tytułu obu umów zleceń.

Mogła także podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia, z której podstawa wymiaru składek wynosi 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (zmienić tytuł tych ubezpieczeń) i dobrowolnie z tytułu prowadzenia działalności i z tytułu drugiej umowy zlecenia.

W przypadku, gdy podstawę wymiaru składek z tytułu umowy zlecenia stanowi przychód, w miesiącach, w których nie jest dokonywana wypłata wynagrodzenia (nie powstaje przychód) przez co podstawa wymiaru składek wynosi „0”, osoba podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności.

Osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której minimalną podstawę wymiaru składek z tytułu działalności stanowi 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obu tytułów:

-prowadzenia działalności

-i wykonywania umowy zlecenia (umowy agencyjnej albo innej umowy o świadczenie usług),

chyba że podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia z tytułu prowadzenia działalności lub wykonywania umowy, z zachowaniem zasady kolejności powstawania tytułów, osiągnie kwotę minimalnego wynagrodzenia.

Wówczas kolejny tytuł lub tytuły nie rodzi obowiązku ubezpieczeń. Ubezpieczony może na bieżąco zmienić tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Przykład

Osoba prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 stycznia 2017 r.

Z tytułu działalności rozlicza składki za każdy miesiąc od podstawy wymiaru składek w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia (600 zł).

Od 1 lutego 2017 r. wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia. Przychód z tytułu wykonywania umowy w każdym miesiącu wynosi 1 000 zł.

Osoba ta od 1 lutego 2017 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obu tytułów.

Osoba prowadząca kilka rodzajów działalności pozarolniczej jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z jednego, wybranego przez siebie rodzaju działalności.

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury.

Obowiązek ten nie dotyczy osób pobierających renty rodzinne, a także rencistów spoza systemu powszechnego, mających prawo do np. wojskowych lub policyjnych rent inwalidzkich przyznawanych z tytułu niezdolności do służby, rent rolniczych z tytułu niezdolności do pracy, o których mowa w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277, z późn. zm.).

Pracownicy spełniający jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obu tytułów.

Przy ustalaniu obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego bez znaczenia jest ewentualne posiadanie ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Pracownik, który łączy dodatkowy urlop macierzyński lub dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu na zasadach określonych w art. 182 .1 Kodeksu pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obu tytułów.

Dziękuję za uwagę

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH